



Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee
Munga tn 18
Tartu linn
50088, Tartu maakond

Meie 06.04.2026 nr 11.2-2/26/810-1

Ettekirjutus

Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*) teeb perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 42 lg 2 punkti 3 alusel **Haridus- ja Teadusministeeriumi** (edaspidi *toetuse saaja*) projekti nr 2014-2020.12.03.21-1001 „**Personaalne digirada**“ (edaspidi *projekt*) osas järgmise ettekirjutuse:

Toetuse saaja kohustub teavitama rakendusüksust hiljemalt 15.01.2027:

- 1. kas ja kuidas on neli baasteenust võetud eesmärgipäraselt kasutusse kolmes rakenduses (E-koolikott, EIS, Harno Moodle) kestvusnõude ajal;**
- 2. kõigist tegevustest, mille ta on ellu viinud projekti raames loodud nelja baasteenuse eesmärgipärase kasutusele võtmiseks kolmes rakenduses (E-koolikott, EIS, Harno Moodle).**

Ettekirjutuse mittetäitmise korral on rakendusüksusel õigus teha finantskorrektsiooni otsus toetuse vähendamiseks või tühistamiseks STS § 45 lg 1 punkti 3 alusel.

Vastavalt STS § 23 lg 2 punktile 1 saatis rakendusüksus 13.03.2026 käesoleva ettekirjutuse eelnõu toetuse saajale oma seisukoha esitamiseks tähtajaga 27.03.2026. Toetuse saaja ei esitanud tähtajaks täiendavaid kommentaare.

1.1. Ettekirjutuse asjaolud

Projekti 20.06.2022 taotluse rahuldamise otsuse nr 11.4-21/0581 (edaspidi *TRO*) punkti 3 kohaselt oli projekti abikõlblikkuse periood alates TRO kuupäevast kuni 31.12.2023. Lõppmakse teostati 04.03.2024. Vastavalt projekti taotlusele oli projekti eesmärgiks luua teenused õpikogemuse andmete kvaliteetseks korjamiseks, haldamiseks ja analüüsimiseks, anda õppijatele võimalus endi poolt toodetud andmeid jagada erinevate haridusrakenduste vahel hariduse personaliseerimise võimaldamiseks ning valideerida personaliseerimise võimaldamist õpitegevuste soovitamise krati (Marakratt) kaudu. Projekti tegevust „Baasteenuste loomine ja juurutamine“ on täpsustatud järgmiselt: „*Realiseeritud on õpijälgede korjamise nõusolekuteenus, õpijälgede korjamise teenus, õpijälgede väljastamise rakendusliides ja õpitegevuste soovitamise kratt. Peamise (E-koolikott,*

EIS, Harno Moodle) õppetöös kasutatava õppevara ning õpiväljundite metainfo on avatud linkandmetena kättesaadavad. Õpiraja korjamise teenus on juurutatud kolmes rakenduses (E-koolikott, EIS, Harno Moodle) ja korjab andmeid.“.

Projekti lõpparuandes on välja toodud:

On arendatud ja testitud neli teenust:

- 1. Õpijälgede korjamise nõusolekuteenus.*
- 2. Õpijälgede korjamise teenus (tegemist on taristu tarkvarakomponendiga, millel puudub kasutajaliides) leitav avalikust koodivaramust.*
- 3. Õpijälgede väljastamise rakendusliides (pääsuõiguste saamiseks tuleb sõlmida HTM.ga andmete kasutamise kokkulepe).*
- 4. Õpitegevuste soovitamise kratt. Krati maandumisleht krati teenus on kasutatav õppimise e-teenusega "Lünk".*

Õppetöös kasutatavate peamiste õppevarade (E-koolikotis, EISis, Harno Moodles olevate õpiobjektide) ning õppekavade õpiväljundite metainfo on tehtud avatud linkandmetena kättesaadavaks õpiväljundite ja õppevara meta-andmete haldamise keskkonnas.

Õpiraja korjamise nõusoleku küsimise teenus, õpiraja korjamise teenus, andmete analüüsimise ja väljastamise teenus ning õpiobjektide ja õpiväljundite meta-andmete kasutamise teenus on täies mahus juurutatud rakenduses Lünk <https://dev.meieoma.ee/>

- E-koolikotis, EIS'is ja Harno Moodles ei ole toodangu keskkonnas kasutusel kuna HTM'il puudub volitus õpijälgede andmete hõivamiseks sh ka nõusoleku alusel. Õigusaktide muutmine on töös.*
- Projekti käigus loodud teenuste kasutuselevõtmine ei nõua nimetatud keskkondades ega ka teistes turul olevates veebipõhistes keskkondades arendustöid. nende paigaldamine toimub veebipõhise rakenduse veebile standardse koodi lisamise teel.*
- Kui õigusaktidega saab ministeerium volituse andmeid hõivata, siis juurutamine nimetatud süsteemides võib kesta max 3 tundi.*

EIS'ist andmete korjamise teenus juurutatud piiratud ulatuse. 1:1 seadmekasutuse teadusuuringu raames, millel on andmete kasutamise volitus teadusuuringu loa alusel.

Rakendusüksus teavitas 28.02.2024 toetuse saajat, et projekti peamised tegevused baasteenuste loomine ja juurutamine on tehtud ja tulemused saavutatud, kuigi planeeritust veidi erinevalt, ning kulud loetakse abikõlblikuks ja projekt lõpetatuks, kuid toetuse saaja on kohustatud tagama projekti käigus soetatud vara säilimise, toimimise ja sihtotstarbelise kasutamise vähemalt viie aasta jooksul arvates projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest ning rakendusüksusel on õigus seda kontrollida. Lisades, et projekti kestvusnõude täitmise kontrolli raames plaanitakse pöörata tähelepanu ka selgitustes esitatud projekti tulemuste juurutamise tegevustele ning seotud õigusaktide loomisele.

Rakendusüksus andis 09.01.2025 toetuse saajale teada, et ollakse teostamas projektile järelkontrolli seoses projekti tulemuste sihtotstarbelise kasutamisega, viidates 2024. aastal toetuse saaja teavitusele, et planeeritud 4 baasteenust on arendatud ja testitud, kuid neid pole saadud veel planeeritud mahus juurutada (sh E-koolikotis ja Harno Moodles), kuna puudub õigusaktidest tulenev volitus.

Rakendusüksus soovis toetuse saaja vastust järgmistele küsimustele:

Kas vajalikud õiguslikud muudatused on nüüdseks tehtud/jõustunud?

Kas baasteenuseid on nüüd juurutatud laiemalt (sh EIS, E-koolikotis ja Harno Moodles)?

Paludes saata võimalusel link vm viide, kus on võimalik tutvuda tehtud juurutamise tegevustega.

Toetuse saaja vastas 18.03.2025, et projekti teenuste juurutamiseks on ette võetud teenuste täiendavad õiguspärasuse hindamised ning vajalike muudatuste kaardistamised ja paralleelselt on teenuste juurutamiseks alustatud haridusõigusruumi muudatuste kaardistamisega. Lisades: „Haridusõigusruumi muutmiseks on planeeritud vähemalt järgmised muudatused:

- 1) *Eesti Vabariigi haridusseadus – „Haridusandmete töötlemine“ peatüki lisamine, milles kirjeldatakse haridusandmete töötlemise teenused, haridusandmete töötlemise teenuse osutajad, haridusandmed ning Eesti Hariduse Infosüsteemi;*
- 2) *haridusandmete töötlemise teenuste loetelu kehtestamine – valdkonna eest vastutava ministri poolt kehtestatud määrusega kehtestatakse haridusandmete töötlemise teenuste loetelu;*
- 3) *haridusandmed ning nende töötlemise kord – valdkonna eest vastutava ministri poolt kehtestatud määrusega kehtestatakse kohustuslikud haridusandmed ning nende töötlemine;*
- 4) *Eesti Hariduse Infosüsteemi asutamine ning põhimäärus – muudatused põhimääruses, mis on vajalikud informatsiooni kogumiseks haridussüsteemi korraldamiseks ning sihipäraseks juhtimiseks.“*

Toetuse saaja vastuses nähtub, et projekti tegevusi pole juurutatud ehk need pole kasutuses kolmes rakenduses (E-koolikott, EIS, Harno Moodle) ning alles toimuvad täiendavad õiguspärasuse hindamised ning vajalike muudatuste kaardistamised, mille ajaraam ning tulemus pole teada. Seega pole hetkel teada, kas ja millal üldse projekti raames loodud baasteenuseid sihipäraselt kasutatakse.

Vastavalt projekti taotluse rahuldamise otsuse punktile 10.5 on toetuse saaja kohustatud tagama projekti käigus soetatud vara säilimise, toimimise ja sihtotstarbelise kasutamise vähemalt viie aasta jooksul arvates projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest.

Eelnevalt lähtuvalt on toetuse saajal kohustus kasutada projekti käigus arendatud 4. baasteenust sihipäraselt vastavalt planeeritule vähemalt 5. aasta jooksul peale projekti lõppu.

Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 24 punkti 14 kohaselt kohustub toetuse saaja tagama kestvuse nõude Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 71 nimetatud juhul ja aja jooksul, mille artikli 71 lg 1 c on välja toodud, et tegevuse puhul, mis hõlmab investeerimist taristut või tootlikku investeeringut, peab maksma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi, kui viie aasta jooksul alates toetusesaajale lõppmakse tegemisest leiab sellega aset oluline muutus selle iseloomus, eesmärkides või rakendustingimustes, mille tulemusena kahjustatakse selle algseid eesmärke või lõpetatakse tootmistegevus. Sama artikli punkti 1 kohaselt peab liikmesriik sellise tegevuse eest alusetult makstud summad tagasi nõudma proportsionaalselt selle ajavahemiku eest, mil nõuded ei ole täidetud.

Järelekontrolli teostamise ajal saadud info kohaselt pole antud projekti puhul kestvusnõuet täidetud, kuna projekti tulemused pole sihipäraselt kasutuses. Lisaks puudub konkreetne tegevuskava ja ajaraam, kas ja millal see üldse võimalik oleks.

Toetuse saaja edastas 12.06.2025 info, miks eelneva perioodi lõpuks ei suudetud projekti täies mahus lõpetada, mis on praeguseks tehtud, järgmised vajalikud muudatused õigusruumis ja kuhu soovitakse jõuda. Paraku ei ilmne vastusest konkreetne ajakava ning kas ja millal on võimalik projekti tulemusi juurutada ja realselt kasutada.

Toetuse saaja esitas 08.12.2025 täiendava ülevaate projekti tulemustest, kestvuse nõude täitmisest ning põhjustest, miks projekti käigus loodud baasteenuseid ei ole täna võimalik ja mõistlik täies

ulatuses sihipäraselt kasutada, kuigi need on olemas ja taaskasutatavad. Toetuse saaja mainis, et projekti indikaator, neli realiseeritud ja juurutatud personaalse õpiraja taristu baasteenust, on täidetud. Kõik neli teenust on arendatud, dokumenteeritud ning projekti raames realselt kasutusse võetud vähemalt pilootmahus. Teenused on kasutatavad ning nende taaskasutamise võimalused on tagatud.

Toetuse saaja vastus 25.01.2026 käsitleb põhjusi, miks ei ole peale pilootprojekti lõppu ükski neljast baasteenusest olnud püsivalt kasutusel. Samas mainitakse, et kõik baasteenused tehniliselt töökorras ja valmis integreerimiseks ning kestvusnõude mõttes on vara säilimine ja toimimine tagatud: lahendused on talletatud, dokumenteeritud ning vajadusel uuesti käivitavad ja integreeritavad.

Rakendusüksus siiski leiab, et projekti raames on küll arendatud neli baasteenust, kuid projekti oluline osa eesmärgist ja tulemustest oli nimetatud nelja baasteenuse juurutamine kolmes rakenduses (E-koolikott, EIS, Harno Moodle) ja projekti taotlusest ei tule välja, et eesmärgiks oli vaid esimeste tehniliste komponentide loomine ja testimine piiratud kontekstis. Seega ei ole toetuse saaja täitnud enda kohustust võtta projekti raames loodud neli baasteenust sihipäraselt kasutusse E-koolikotis, EIS-ses ja Harno Moodle-s.

Juba projekti alguses oli teada, et vajalik on luua vastav õiguslik regulatsioon projekti tulemuste rakendamiseks. Projekti lõpparuandes ja ka hilisemates selgitustes toodi välja, et õigusaktide muutmise tegeletakse, kuid seni pole teada, et vastavaid muudatusi oleks tehtud.

1.2. Ettekirjutuse õiguslikud alused ja põhjendused

STS § 42 lg 2 punkti 3 kohaselt on rakendusüksusel õigus teha ettekirjutus kohustuse või nõude täitmata jätmise või puudustega täitmise korral ja anda nende täitmiseks uus tähtaeg või määrata lisatoimingud.

Vastavalt TRO punktile 10 toetuse saaja on kohustatud projekti elluviimisel järgima STS-si, selle alusel antud õigusaktides, meetme määruses ja TRO-s sätestatud. Meetme määruse § 32 punkti 13 ja TRO punkti 10.5 kohaselt kohustub toetuse saaja tagama projekti käigus soetatud vara säilimise, toimimise ja sihtotstarbelise kasutamise vähemalt viie aasta jooksul arvates projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest.

STS § 24 punkti 14 kohaselt kohustub toetuse saaja tagama kestvuse nõude Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 71 nimetatud juhul ja aja jooksul. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 71 lg 1 c on välja toodud, et tegevuse puhul, mis hõlmab investeerimist taristusse või tootlikku investeerimist, peab maksma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi, kui viie aasta jooksul alates toetusesaajale lõppmakse tegemisest leiab sellega aset oluline muutus selle iseloomus, eesmärkides või rakendustingimustes, mille tulemusena kahjustatakse selle algseid eesmärke.

Seega on toetuse saajal kohustus tagada projekti raames loodud teenuse eesmärgipärane kasutamine 5 aasta jooksul. Praeguseks ei ole aga baasteenused (peale demokeskkonna) pärast projekti lõppu kasutusele võetud ning samuti ei ole muudetud vastavaid õigusakte, mis looksid õigusliku aluse "logi" tüüpi andmete kogumisele ja töötlemisele pseudonüümitud kujul.

Rakendusüksus hindas antud juhtumi asjaolusid ning on seisukohal, et kuigi toetuse saajal on alates 31.12.2023 projekti raames arendatud neli baasteenust (õpijälgede korjamise nõusoleku teenus; pseudonüümitud õpijälgede korjamise teenus; õpijälgede väljastamise teenus; õppimise tegevuste soovitamise teenus (Marakratt)), siis:

- ei ole projekti käigus loodud baasteenuseid täna võimalik täies ulatuses sihipäraselt kasutada;
- projekti raames arendatud teenused on võetud kasutusele vaid pilootmahus (3 teenuse puhul demo- või pilootkeskkond);
- projekti raames arendatud teenused on kasutamiseks avatud, kuid pole välja toodud, et keegi neid kasutaks;
- lahendusi on kasutatud Südalinna kooli pilootuuringu käigus;
- projekti raames loodud nõusolekuteenuse lahendus ei ole enam otstarbekas ning tehisintellekti areng loob alternatiivsed võimalused selles valdkonnas;
- projekti tulemusi on võimalik integreerida tulevaste hariduse andmeruumi, kuid pole teada kas ja kuidas seda tehakse.

Seega kuigi baasteenused on loodud, siis ei ole need projektis planeeritud kujul sihipäraselt kasutuses, sh õiguslike takistuste tõttu. Projekti eesmärgiks ei olnud demoversiooni loomine, vaid teenuste juurutamine kolmes rakenduses (E-koolikott, EIS, Harno Moodle). Seega ei saa asuda seisukohale, et projekti eesmärk ja indikaator oleks täidetud.

Kestvusnõude oluliseks sisuks on lisaks vara säilimisele ka selle sihipärane kasutamine. Seega ei ole olemasoleva teabe põhjal täidetud toetuse kasutamise tingimusi.

Projekti eeltingimus oli, et projektiga samaaegselt luuakse regulatsioon, mis võimaldab kasutada õpikogemuse andmeid. Tänapäeva seisuga pole lubatud õiguslikku regulatsiooni loodud.

Toetuse saaja on projekti taotluses lubanud, et 5 aastat peale projekti lõppu korjatakse 60 miljonit õpikogemuse kirjet (töö)päevas, mis luuakse ca 150 000 õpilase õppetöö kohta vähemalt 100-s eri haridusrakenduses.

Rakendusüksus ei nõustub toetuse saaja 25.01.2026 kirjas tooduga, et tegemist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 71 tähenduses ettenägematute asjaoludega, mis on muutnud investeringu eesmärkide saavutamise optimaalset viisi, kuid ei ole toonud kaasa investeringu hävimist või mittekättesaadavust, vara kasutuselevõttu muul eesmärgil või tootmistegevuse lõpetamist olukorras, kus see oleks olnud laiaulatuslikult käigus. Keelemudelite läbimurre toimus juba 2017. aastal ja on ilmselge, et see areneb edasi. Selles, et tehnoloogia on pidevas muutumises, ei ole midagi ettenägematut ja seega ei saa seda ka lugeda ettenägematuks asjaoluks.

Kuivõrd toetuse saaja ei ole praeguseks täitnud oma kohustust tagada projekti raames loodud nelja baasteenuse sihipärane kasutamine kolmes rakenduses (E-koolikott, EIS, Harno Moodle), teeb rakendusüksus toetuse saajale ettekirjutuse, millega kohustab toetuse saajat teavitama rakendusüksust kõigist tegevustest, mida ta teeb oma kohustuse täitmiseks ja baasteenuste kasutusse võtmiseks hiljemalt 15.01.2027.

Juhul kui toetuse saaja ei võta projektis raames loodud nelja baasteenust sihipäraselt kasutusse, teeb rakendusüksus STS § 45 lg 1 punkti 3 alusel finantskorrektsiooni otsuse toetuse vähendamiseks või tühistamiseks, kuivõrd toetuse saaja on jätnud osaliselt täitmata oma kohustuse ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

Käesoleva ettekirjutuse peale võib esitada vaide rakendusüksusele STS-is ja HMS-is sätestatud tingimustel ja korras 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil vaide esitaja sai või pidi teada saama ettekirjutusest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Elen Maimre
riskijuhtimise ja järelevalve talituse juhataja

Kairi Puur 506 6131
Kairi.Puur@rtk.ee